

Arbejdslønninger i Landbruget.

Maj 1941—April 1942.

Den aarlige Oversigt over Landbrugets Arbejdslønninger, som Det landøkonomiske Driftsbureau udarbejder og udsender, foreligger nu som Bureauets 61. Meddelelse. Denne Oversigt er den 20. i Rækken, saaledes at der nu er et fortløbende og ensartet behandlet Materiale til Belysning af Arbejdslønnin- gernes Størrelse siden 1922. Materialet til disse Undersøgelser er gennem alle Aarene indsamlet dels ved direkte Henvendelse til de paagældende Landmænd og dels under Medvirken af de lokale Konsulenter.

Det første Aar byggede Undersøgelsen paa Oplysninger fra kun ca. 600 Ejendomme, et ret spinkelt Materiale naar man tager i Betragtning, at det skal opdeles baade efter Landsdele og til Dels ogsaa efter Ejendomsstørrelse for at belyse Løn- størrelsen for de forskellige Kategorier af Medhjælpere. Den Usikkerhed, som altid vil hæfte sig ved Beregninger paa Grund- lag af et lille Udgangsmateriale, har Bureauet søgt at frigøre sig for ved gradvis at øge Antallet af de Ejendomme, der af- giver Oplysninger til Brug ved Undersøgelsen. Siden 1932—33 har Antallet ligget mellem 1400 og 1600, men for Aaret 1941—42 er der foretaget en yderligere Udvidelse, saaledes at ialt 1988 Ejendomme har afgivet Materiale til Undersøgelsen.

Af det nævnte Antal Ejendomme er 771 beliggende paa Øerne og 1217 i Jylland. Godt og vel to Trediedele af Brugene er som i tidligere Aar Bønderbrug fra 10—50 ha, medens 440 af Ejendommene havde 50—100 ha, og 133 Brug havde et Tilliggende af over 100 ha. Af Brug under 10 ha var der kun 16 med i Undersøgelsen, men det hænger til Dels sammen med, at lønnet Medhjælp spiller en saa forholdsvis ringe Rolle for denne Ejendomsstørrelse.

Landbrugets Arbejdskraft deles i de 2 Hovedgrupper: Med- hjælpere og Daglejere, der igen deles i forskellige Undergrup-

per, saaledes som det vil fremgaa af efterfølgende Tabeller. Ved Vurderingen af Lønnens Størrelse er der det Forhold at iagttage, at den anførte Løn for Daglejere og Fodermestre paa egen Kost foruden den kontante Løn tillige omfatter Værdien af eventuelle Naturalier som Fribolig, Mælk, Kartofler, Brændsel o. lign., men ikke Værdien af det Arbejde, der eventuelt udføres af Fodermesterens Hustru eller øvrige Familie. For de

*Medhjælperløn i Kroner for de forskellige
Landsdele i Aaret 1941—42.*

	Karle			Forkarle	Fodermestre		Piger, som deltager i Landbrugsarb.		Piger ved indvendig Gerning	
	Under 17 Aar	17—21 Aar	Over 21 Aar		Paa egen Kost	Paa Gaardens Kost	Under 18 Aar	Over 18 Aar	Under 18 Aar	Over 18 Aar
Sommeren 1941:										
Øerne	413	618	730	804	1399	786	270	347	257	341
Jylland	422	619	707	796	1281	754	271	341	243	322
Hele Landet....	419	619	717	799	1341	767	271	342	249	330
Vinteren 1941—42:										
Øerne	309	424	504	547	1406	653	267	327	254	336
Jylland	266	370	428	474	1284	574	244	298	243	320
Hele Landet....	282	390	460	501	1345	609	248	302	248	328
Hele Aaret 1941—42:										
Sjælland	725	1062	1258	1400	3010	1549	537	713	523	695
Syddige Øer	790	1186	1369	1477	3202	1575	546	678	516	687
Fyn	681	956	1114	1215	2391	1296	524	636	488	647
Øerne....	722	1042	1234	1351	2805	1439	537	674	511	677
Nordjylland	654	931	1070	1232	2558	1287	487	602	453	611
Østjylland	641	937	1097	1210	2519	1296	477	621	470	635
Vestjylland	668	989	1151	1241	2544	1264	545	663	524	668
Sønderjylland	829	1144	1296	1412	2641	1483	558	701	520	659
Jylland....	688	989	1135	1270	2565	1328	515	639	486	642
Hele Landet....	701	1009	1177	1300	2686	1376	519	644	497	658
Naar Lønningerne i										
1930—31 sættes =	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1937/38	124	126	128	124	100	118	112	113	118	120
1938/39	138	139	139	135	104	128	119	121	125	126
1939/40	147	150	149	145	108	135	124	124	128	131
1940/41	154	156	154	151	117	138	127	128	130	131
1941/42	175	177	175	171	135	154	138	136	142	143

øvrige Medhjælpere, der alle modtager Kost og Logi paa Arbejdsstedet, omfatter Tallene kun de kontante Lønninger.

Som det fremgaar af Tabellen er der ret betydelige Variationer i de beregnede Gennemsnitslønninger, saavel mellem de forskellige Grupper af Medhjælpere indenfor samme Omraade som den samme Gruppe i de forskellige Landsdele. Naar Gruppen: Fodermestre paa egen Kost opnaar en betydelig højere Løn end deres Kolleger paa Gaardens Kost, hænger det sammen med, at førstnævnte Gruppe fortrinsvis udgøres af Familieforsørgere, der er beskæftiget paa større Gaarde, og som i mange Tilfælde indtager en ledende og ret selvstændig Stilling.

Den samlede Aarsløn er som sædvanlig højere paa Øerne end i Jylland. Forskellen er indtil 8—9 pCt. for Fodermestre og 5—6 pCt. for de øvrige Medhjælpere. Som i tidligere Aar er Lønningerne gennemgaaende lavere paa Fyn end paa Sjælland og de sydlige Øer. For Jyllands Vedkommende er de højest i Sønderjylland og lavest i de nordlige Amter.

Det forløbne Aar viste en kraftig Stigning i Lønningerne til Landbrugets Medhjælpere, en Stigning, der som Helhed er langt stærkere end i de foregaaende Aar. Det gælder navnlig de mandlige Medhjælpere, hvis Løn er steget omkring 14 pCt. i Gennemsnit. Den tilsvarende Stigning for den kvindelige Medhjælp anslaaes til 8 pCt.

Dagløn i Kroner i Aarene 1940—41 og 1941—42.

	Sommer			Høst			Vinter		
	1940	1941	Forholdstallet	1940	1941	Forholdstallet	1940-41	1941-42	Forholdstallet
Løse Daglejere paa Gaardens Kost	5,81	7,03	121	6,48	7,87	121	5,03	5,96	118
Faste Daglejere paa Gaardens Kost	5,21	6,17	118	5,78	6,76	117	4,47	5,17	116
Løse Daglejere paa egen Kost	7,14	8,92	125	7,81	9,83	126	6,76	7,90	117
Faste Daglejere paa egen Kost	6,11	7,55	124	6,98	8,52	122	6,09	7,19	118

For Daglejernes Vedkommende bygger Beregningerne paa et ret stærkt varierende Antal Opgivelser for de forskellige Kategorier. Løse Daglejere paa Gaardens Kost er saa afgjort den almindeligste Form for Dagleje, selv om løse Daglejere paa egen Kost nu forekommer langt hyppigere end i tidligere Aar. Gruppen: Faste Daglejere er forholdsvis svagt repræsenteret.

Den store Gruppe af løse Daglejere, der modtager Kosten paa Gaarden, har som Gennemsnit for hele Landet opnaaet en Dagløn paa 7,03 Kr. i Sommertiden, 7,87 Kr. i Høsten og 5,96 Kr. i Vintertiden, hvilket er 70—137 Øre mere end de tilsvarende faste Daglejere. Daglejere paa Gaardens Kost ligger ca. 2 Kr. lavere, saa nogenlunde svarende til Prisen paa en Kostdag. Stigningen fra foregaaende Aar varierer fra 16 til 26 pCt. Den største Stigning falder paa Sommer og Høst.

Til Belysning af Lønningernes Størrelse og Forskydning i den forløbne 20-aarige Periode anføres en Oversigt, der angiver de aarlige Medhjælperlønninger samt den gennemsnitlige Dagløn for løse Daglejere paa Gaardens Kost:

	Karle		Fodermestre paa egen Kost		Fodermestre paa Gaardens Kost		Piger		Løse Daglejere paa Gaardens Kost	
	Kr.	Forholds-tal	Kr.	Forholds-tal	Kr.	Forholds-tal	Kr.	Forholds-tal	Kr.	Forholds-tal
1922—23	721	68	—	—	1029	75	540	92	4.40	64
1923—24	683	65	—	—	987	72	513	87	4.48	66
1924—25	783	74	2422	90	1116	81	539	92	4.93	72
1925—26	821	78	2537	94	1161	84	552	94	5.04	74
1926—27	704	67	2206	82	1037	75	501	85	4.18	61
1927—28	612	58	2134	79	915	66	446	76	3.85	56
1928—29	577	55	1987	74	846	61	424	72	3.74	55
1929—30	592	56	2039	76	878	64	428	73	3.85	56
1930—31	611	58	1995	74	893	65	426	72	3.99	58
1931—32	574	54	1873	70	822	60	407	69	3.66	54
1932—33	513	49	1646	61	745	54	378	64	3.26	48
1933—34	516	49	1675	62	729	53	376	64	3.42	50
1934—35	549	52	1660	62	758	55	394	67	3.76	55
1935—36	607	57	1810	67	820	60	430	73	4.12	60
1936—37	689	65	1866	69	929	68	460	78	4.44	65
1937—38	771	73	2003	75	1053	77	492	84	4.75	70
1938—39	839	79	2074	77	1141	83	518	88	5.17	76
1939—40	900	85	2146	80	1208	88	539	92	5.32	78
1940—41	928	88	2341	87	1231	89	544	92	5.67	83
1941—42	1056	100	2686	100	1376	100	589	100	6.83	100

De forløbne 20 Aar er kendetegnet ved meget betydelige Variationer i Lønningernes Størrelse, og det gælder ikke mindst for Karle og Daglejere. Lønniveauet naar for alle Grupperes Vedkommende sit første Toppunkt i 1925—26 og udviser derefter en faldende Tendens indtil 1932—33, da en ny og stadig fortsat Stigning satte ind. Denne Stigning har i det forløbne Aar naaet et foreløbigt Maksimum.

En Sammenligning med Lønningerne før forrige Verdenskrig viser, at de for Aaret 1941—42 beregnede Lønninger er rundt regnet tre Gange saa høje som hine, og for Karle og Daglejere ligger Lønnen nu væsentlig højere end i 1920—21 under den stærkeste Højkonjunktur, vi har haft.

C. A. N.

Udkomne Bøger.

Dyrkning af Industriplanter. Af H. Bagge og Asger Larsen. Udgivet af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. 188 Sider. (Kbhvn. 1942).

Læplantningsbogen. Om Læplantningens Betydning og en kortfattet Anvisning til at plante Læhegn og Læbælter specielt for Landets mest udsatte Egne. 4. udvidede Oplag. Ved Konsulent P. Chr. Andersen. Udgivet af Det danske Hedeselskab. 94 Sider. (Viborg 1942).

Ølandenes Frø Kontor A/S, Rudkøbing. 1917—1942. Ø. F. K. gennem 25 Aar. Festskrift redigeret af Helmer Fogedgaard. 16 Sider. (Rudkøbing 1942).

Det Classenske Fideicommis gennem 150 Aar. Af Harald Jørgensen og Fridlev Skrubbeltang. Udgivet af Det Classenske Fideicommis. 632 Sider. (Kbhvn 1942).

Forsøgsresultater (Hovedtabeller) fra lokale Svineforsøgsstationer i Danmark 1. September 1940 til 31. August 1941. VII. Udgivet af Landsudvalget for Svineavlens Ledelse. (Slagelse 1942).

Stuehuse paa Landet. Udsendt af Fællesudvalget for Landbrugsbyggeri, Axelborg, København V. (Kbhvn. 1942).

Meddelelser fra Landbo- og Husmandsforeningernes Forsøgs- virksomhed i Planteavl. Nr. 15. Udlægsfrøets Saaning. Nr. 16. Forsøg vedrørende Frøavl af Rødkløver og Hvidkløver. 4 + 4 Sider. (Aarhus 1942).

Dyrkning af Majs til Modenhed. Vejledning til Brug ved det landøkonomiske Ungdomsarbejde. Udarbejdet af Konsulent J. Jeppesen Jensen, Odense. Udgivet af De samv. Husmandsforeninger i Fyns Stift. 6 Sider. (Odense 1942).

Husassistenterne 1941. Danmarks Statistik. Statistiske Meddelelser 4. Række, 114. Bind, 5. Hæfte. Udgivet af Det statistiske Departement. 134 Sider. (Kbhvn. 1942).

Beretning Nr. VII om Forsøgsarbejdet paa Aktieselskabet De Danske Spritfabrikkers Forsøgsgaarde. Udgivet af Aktieselskabet De Danske Spritfabrikker. 46 Sider. (Kbhvn. 1942).

Svineavlen i Jylland 1941. Samlet og udarbejdet af Foreningen af jydsk Landboforeningers Husdyrbrugsudvalg ved Nic. B o n d e, Konsulent. 110 Sider. (Aarhus 1942).

Mindre Meddelelser.

Uddeling af Landhusholdningsselskabets Duelighedsmedailler.

Det kgl. danske Landhusholdningsselskab lader i 1942 uddele indtil 20 Sølvmedailler til Tyende paa Landet og Landarbejdere (Mænd og Kvinder), der har vist særlig Dygtighed i et eller flere til Landbrug, Havebrug eller Skovbrug hørende Fag og har præsteret lang og tro Tjeneste.

Indstillinger indsendes gennem en Landbo- eller Husmandsforening til *Det kgl. danske Landhusholdningsselskab*, Rolighedsvej 26, København V., inden Udgangen af Juli Maaned og maa være ledsaget af den paagældende Forenings eller Sogneraadets Erklæring samt indeholde fornødne Oplysninger om den Indstillede, derunder Navn, Adresse, Tjenestetid, om Vedkommende tidligere har været indstillet, Anbefaling fra Husbonden m. v.

Der benyttes Skemaer, som faas ved Henvendelse til Landhusholdningsselskabet.

Hædersbelønninger for Landboflid.

Indstillinger fra Landboforeninger til Landhusholdningsselskabet om Hædersbelønninger (Sølvbægre m. v.) for Landboflid indsendes til Selskabet inden den 1. Juni.

Indstillingerne skrives paa et Skema, som faas ved Henvendelse til *Det kgl. danske Landhusholdningsselskab*, Rolighedsvej 26, København V.

Udryddelse af Oksebremselarven.

Landbrugsministeriet har udsendt en Bekendtgørelse, hvori det paalægges enhver Kreaturholder i Aaret 1942 at sørge for Udryddelse af de i hans Besætning forekommende Oksebremselarver. I Tiden indtil 1. Oktober skal enhver Kreaturholder, hvad enten Kreaturerne er i Stald eller paa Græs, jævnlig underkaste sine Kreaturer, herunder ogsaa Kalve paa $\frac{1}{2}$ Aar og derover, en omhyggelig Undersøgelse for Forekomsten af Verner (Vaarbylder), og saafremt saadanne forefindes, straks sørge for, at Dyrene behandles paa effektiv Maade.

Som effektive Behandlingsmaader kan kun anses Udklemning, Punktering eller Udhaling af Bremselarverne af Vernerne, saa snart der har dannet sig en Aabning paa disse, eller Anvendelsen af de af Veterinærdirektoratet dertil særlig godkendte Behandlingsmidler (Derrispræparater) til Indgnidning over Vernerne. Disse Behandlingsmidler, der særlig egner sig til Anvendelse hos stærkt befængte Dyr, skal rekvireres ved Henvendelse til en Dyr læge, og den meddelte Brugsanvisning skal nøje følges. Ved Udklemning, Punktering eller Udhaling skal der omhyggeligt sørges for, at Larverne dræbes.

Godsejer Viktor A. Goldschmidts Legat (Afdeling B).

Legatet, der bestyres af Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Præsidium, skal anvendes til Forsøg og Undersøgelser, der har til Formaal at fremskaffe Midler til Bekæmpelse af Sygdomme hos Dyr.

Legatportionerne, der er strengt personlige, kan gives for et Tidsrum af indtil 3 Aar. Portionernes Størrelse fastsættes i hvert enkelt Tilfælde af Legatbestyrelsen.

Ansøgning om Andel i Legatet, bilagt med udførlige Oplysninger om, til hvilket Formaal og paa hvilken Maade Beløbet agtes anvendt, maa indsendes til Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, Rolighedsvej 26, København V., inden den 1. Juni d. A. Ansøgningssekema benyttes ikke.

Landbrugets Prisforhold i Marts Maaned 1942.

(Ved Det landøkonomiske Driftsbureau).

Tabel 1. Priser i Kr. pr. 100 kg.

	1941			1942		
	Hele Aaret	Jan. -Marts	Marts Md.	Jan. -Marts	Febr. Md.	Marts Md.
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk (ab Mejeri) ¹⁾	25,61	25,41	25,84	25,95	25,95	25,95
Smør, Notering	389	389	389	389	389	389
do. do. + Tillæg	437	433	443	445	445	445
Ost, 20 pCt.	198	195	199	199	199	199
Æg	201	175	166	224	220	220
Slagterisvin, (sl. V.)	237	236	236	245	244	248
Slagtekøer, Kbhv., 1. Kl. (lev.V.)	122	111	113	123	123	125
Stude og Kvier, Esbj., 1. Kl. (do.)	115	112	112	118	118	118
Smaagrise, Køge, Kr. pr. Stk. .	41	44	49	30	28	32
Kælvkøer, Odense, 1. Kl., Kr. pr. Stk. ²⁾	677	618	641	746	750	738
Unge Heste, Odense, Kr. pr. Stk.	1944	1631	1730	2107	2100	2120
Hvede	28,42	28,00	28,00	29,25	29,25	29,25
Rug	29,42	29,00	29,00	30,25	30,25	30,25
Byg, 2/r.	25,42	25,00	25,00	26,25	26,25	26,25
Havre	25,42	25,00	25,00	26,25	26,25	26,25
Hø	33,04	32,00	32,00	39,00	38,50	41,00
Kartofler, Sælgers St., Sjæll. . .	16,33	15,83	16,00	17,43	17,50	18,80
Runkelroefrø, VIII St.	289	276	285	236	235	235
Kaalroefrø, Wilhelmsburger . .	433	331	335	546	538	550
Rødkløverfrø, sildig	722	568	570	963	975	1000
Hvidkløverfrø	783	586	583	997	1000	1000
Hundegræsfrø	192	125	140	250	250	250
Alm. Rajgræsfrø	185	146	140	220	220	220
Ital. do.	172	136	130	200	200	200
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	23,21	22,60	22,80	(23,32)	(23,00)	(23,20)
Sv. Ammoniak	23,50	22,80	23,00	23,77	23,40	23,60
18 pCt. Superfosfat	15,35	—	—	—	—	—
40 » Kaligødning	19,67	19,45	19,65	19,67	19,35	19,55

¹⁾ Inkl. Tillæg.

²⁾ Bestaaet Tuberkulinprøven.
Korn = Maksimalpris.

Tabel 2. Prisindeks. (Femaaret 1909/14 = 100).

	1941			1942		
	Hele Aaret	Jan. -Marts	Marts Md.	Jan. -Marts	Febr. Md.	Marts Md.
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk	244	242	246	247	247	247
Smør, Notering	186	186	186	186	186	186
do. do. + Tillæg	209	207	212	213	213	213
Ost	347	342	349	349	349	349
Æg	170	148	141	190	186	186
Slagterisvin	244	243	243	253	252	256
Slagtekoer (København)	210	191	195	212	212	216
Stude og Kvier (Esbjerg)	189	184	184	193	193	193
Unge Heste (Odense)	264	221	235	286	285	288
Hvede	206	203	203	212	212	212
Rug	247	243	243	253	253	253
Byg, 2/r.	197	194	194	204	204	204
Havre	211	207	207	218	218	218
Hø	481	466	466	568	560	597
Kartofler, Sælgers St., Sjæll. ...	435	422	427	465	467	501
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	120	117	118	121	119	120
18 pCt. Superfosfat	259	—	—	—	—	—
40 » Kaligødning	165	163	165	165	162	164
Vejet Prisindeks for:						
Mejeriprodukter	217	215	220	221	221	221
Husdyrprodukter, ialt	219	212	214	226	225	227
Korn	210	207	207	216	216	216
Planteprodukter, ialt	247	242	243	262	261	268
<i>Landbrugsprodukter, ialt</i>	221	214	216	228	228	230
Kunstgødning	169	171	173	167	165	166
Markfrø	238	238	238	366	366	366